

ISSN 0353-9121

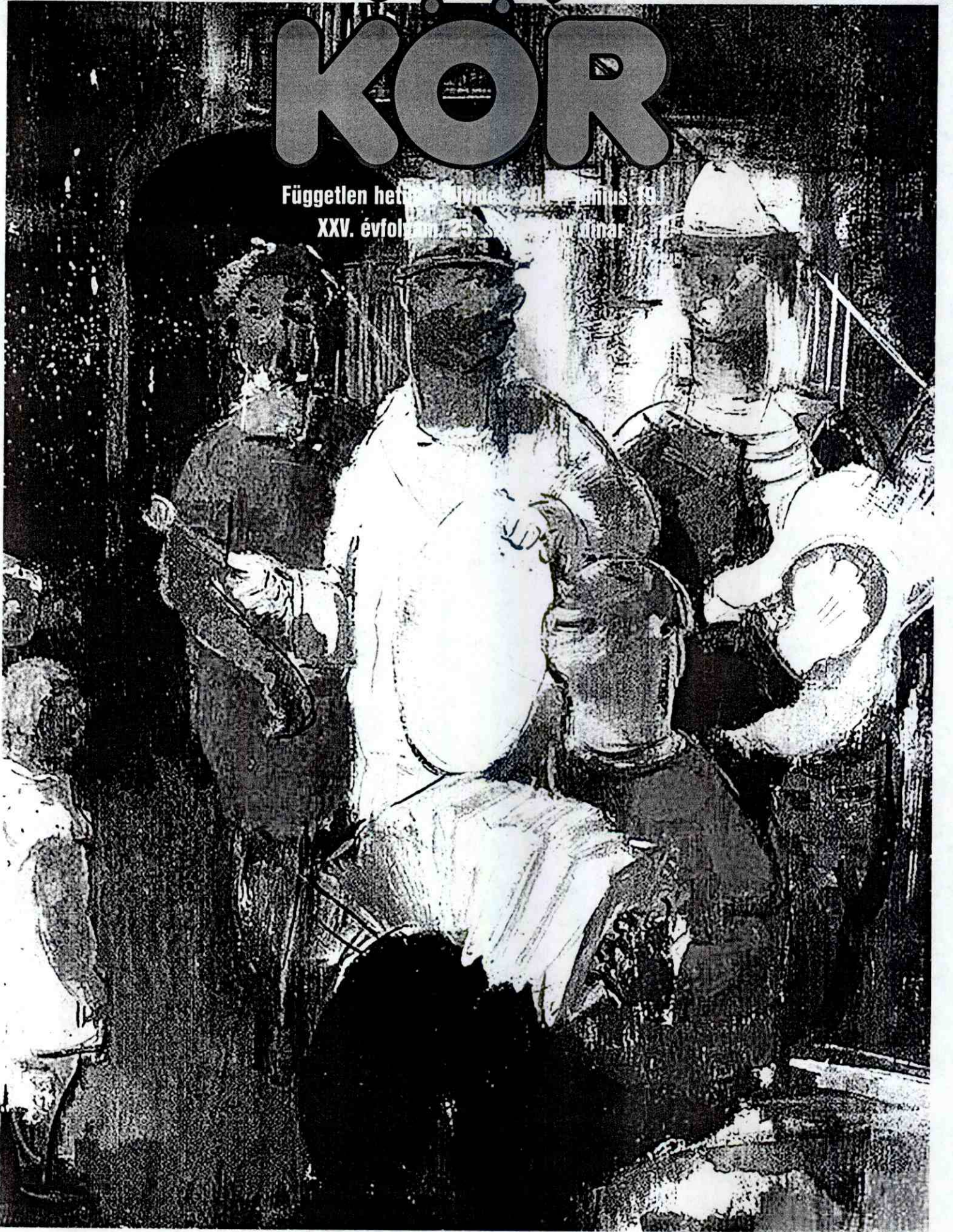
9 770353 912022

Családi

KÖR

Független hetilap június 20. - július 19.

XXV. évfolyam 25. szám 200. oldal

Mondj véleményt a tárgyalásokról

Összefognak a civilszervezetek

Az elmúlt héten Szabadkán találkoztak azoknak a civilszervezeteknek a képviselői, akik egyelőre úgy érzik, hogy a véleményüket mellőzi a hatalom, és javaslataikat figyelembe sem veszik a tárgyalócsoporthoz, viszont ők (is) befolyásolni kívánják az Európai Unióval kapcsolatos tárgyalások menetét, és részt szeretnének venni azokban a vitákban, amelyek alapján döntések születnek majd a csatlakozásról.

törvénymódosítások ajánlásakor aktívan részt vehessenek a vitában, nem pedig kész tények elé állítva véleményezzék majd a már elfogadott határozatokat, törvényeket. Nem kívülről akarnak kritizálni, hanem építő jellegű ötletekkel, gyakorlatias tanácsokkal, valós és pontos adatokkal szeretnének hozzájárulni egy-egy témakör megvitatásához. Mivel Horvátországban is zárt ajtók mögött folytak a csatlakozási tárgyalások, ezért a civilszervezetek

lyamatát nagy érdeklődéssel követjük, és már sikerült bekapcsolódnunk néhány nyilvános vitába. Véleményünket és nyolc partnerszervezetünk álláspontját a környezetvédelemről már többször hangoztattuk, és eljuttattuk a kormány illetékes tárgyalócsoporthoz is. Kifejezetten ellenezzük a stabilizációs és társulási szerződés azon szakaszát, amely szerint már 2017-ben lehetővé válna a termőföldek külföldi állampolgárok kezébe juttatása. Számunkra ez a lehetőség elfogadhatatlan, hiszen még be sem léptünk az unióba, és máris felkínáljuk szántóföldjeinket! Inkább követnénk mások példáját; Lengyelország, miután társult az unióhoz, 12 évre felfüggesztette termőföldjeinek az eladását, míg Horvátország 9 évvel odázta el a földek külföldi kézbe jutásának lehetőségét. Magyarország felfüggesztette a vonatkozó szakasz életbe léptetését, vagyis ez a dokumentum nem tekinthető lezárt fejezetnek, így a kiemelésére és módosítására ügyes tárgyalások útján hatni lehetne.

Termőföldjeink megőrzése kifejezetten fontos hazánk számára, mert elsősorban agrárország vagyunk. Újra Magyarország esetével példálózni, ahol a nagytermelők jutnak hozzá a támogatások kilencven százalékához, míg a kistermelők lassan eltűnnek a konkurencia nyomásának hatására. Ez számunkra kedvezőtlen tendencia, mert a hazai mezőgazdaság pont a kistermelőkön alapszik, és erre már fel is hívtuk a kormányt és a tárgyalócsoporthoz. Hangsúlyoznám, hogy a tárgyalások folyamán nem hathatunk ki az uniós elvekre, befolyásolhatjuk azonban az előírások és szabályzatok elhalasztásának határidejét. A halasztások révén időt nyerhetnénk a nagy reformok lebonyolítására. Az elmúlt időszakban sajnos nem tapasztaltunk valós és lényegretörő reformokat. Véleményem szerint, ha a közeljövőben nem lesznek lényeges reformok az állami adminisztrációban, előrelépés sem várható. A közelmúltban több tucat környezetvédelmi előírást, törvényt fogadott el a parlament, amelyek a továbbiakban figyelmen kívül hagyhatók, és a mai napig sem tartanak be. Ugyanakkor hazánkban óriási gondot jelent a korrupció, amely miatt a polgárok nem bíznak az államstruktúrákban és a különféle tárgyalócsoporthoz. Továbbá az is aggasztó, hogy maga a tárgyalás folyamata sem átlátható. Márpedig, ami nem világos és nem érthető, az alapvetően gyanús és veszélyes. A tárgyalócsoporthoz nem konzultálnak a nyilvánossággal, a civilszervezetekkel, amelyek tulajdonképpen képviselik az érintett és érdekelt polgárokat. Tartunk attól, hogy a tárgyalásokon olyan részletek és elemek is felmerülnek, amelyek nem a lakosság érdekeit szolgálják. Ebből fakadóan a csatlakozás után, amikor teljesíteni kell majd a megbeszélte elvárásokat, komoly gondokba ütközhet az ország – foglalta össze Ratko Đurđevac.

– **Köztudott, hogy Verbász környékét és a Bácskai Nagycsatornát komoly ökológi-**

A PROJEKTUMVEZETŐK: JELENA BABIĆ ÉS DANIJELA BOŽOVIĆ

A BOS (Belgrádi Nyílt Iskola) európai integrációs központjának kezdeményezésére eddig több mint 75 civilszervezet tömörült a Mondj véleményt a tárgyalásokról elnevezésű indítvány köré.

Jelena Babić és Danijela Božović projektumvezetők elmondták, hogy elsősorban a civil szektor összefogása és megerősítése a cél a tárgyalási folyamatok aktív követése érdekében. Az egynapos tanácskozáson elhangzott, hogy a kormány és az európai integrációs iroda honlapján nincs olyan oldal, ahol a polgárok megtekinthetnék és elolvashatnák a tárgyalásokkal kapcsolatos dokumentumokat, határozatokat, a fejezetek átvilágításáról szóló jegyzőkönyveket, a tárgyalások folyamán elért eredményeket. A civilszervezetek vezetői úgy érzik, joguk van a teljes körű tájékoztatásra és a véleményük kinyilvánítására a tárgyalásokat érintő kérdésekben. A szervezett polgári egyesületek igénylik, hogy szaktanácsadókként is részt vehessenek a tárgyalások folyamatában, miközben felügyelő és tájékoztató szerepük is lenne az integrációban.

Tömerdek törvénycsomag elfogadása előtt állunk, és azok implementációja vár mindannyiunkra, amelyek az élet, a gazdaság és a társadalom minden pórúsát átszövik. Ezért érzik szükségét a civilszervezetek, hogy már a

közvetlenül az Európai Bizottsághoz fordultak észrevételeikkel, javaslataikkal. A civilszervezetek befolyása késleltette a tárgyalások lezárását, mert a közvélemény kizárása a csatlakozási folyamatból negatív előjelet vont magára az államra. A szomszédos országok tapasztalataiból tanulva időben kell bekapcsolódnunk az időszerű témák megvitatásába és azok tárgyalásának irányelvbe. Mindennek érdekében a Mondj véleményt a tárgyalásokról elnevezésű indítvány honlapján (eupregovori.bos.rs) megtalálható minden aktuális információ a csatlakozási folyamatról, a tárgyalási fejezetek átvilágításáról, és a már megjelent dokumentumokról.

A civilszervezetek érdekelték az EU-tárgyalásokon való részvételben

A tanácskozáson jelen levő civilszervezetek képviselői tevékenyen részt vettek a műhelymunkában, ismertették eddigi aktivitásaikat, elpanaszolták égető problémáikat.

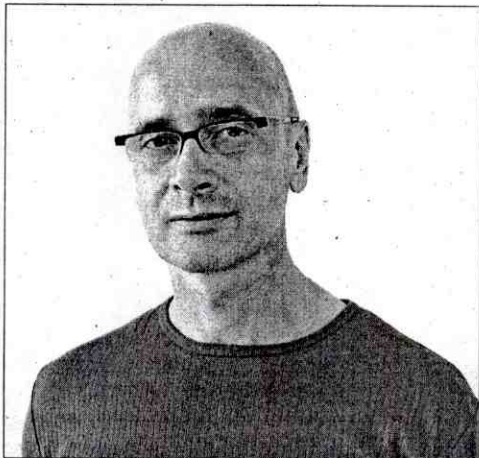
Ratko Đurđevac, a Verbászi Ökológiai Mozgalom elnöke a következőket mondta az indítványról kapcsolatban:

– Szervezetünk is társult a BOS indítványához, és aláírta a civilszervezetek közös álláspontjáról szóló deklarációt. A tárgyalások fo-

ai szennyezés éri a feldolgozóipar által. Ha meg is fogják a tetteseket, a büntetés annyira elenyésző, hogy inkább kifizetik a szinte szimbolikus összeget, mintsem beszerzik a jóval drágább tisztítóberendezéseket. Hogyan befolyásolhatják a civilszervezetek a törvények alakítását és azok betartását?

– Úgy is mondhatjuk, hogy a környezetvédelmi ártalmak okozását szankcionáló büntetések nem is léteznek. Inkább csak állami harácsról beszélhetünk, mert a hatalom tulajdonképpen a feldolgozóiparral, egy közös

RATKO ĐURĐEVIĆ

megegyezés alapján, megszabja a – nevezzük így – kárpótlás elfogadható mértékű összegét, amelynek a kifizetése után tovább folyhat a környezet szennyezése. Miközben mindannyian jól tudjuk, hogy a környezetünknek nincs ára. Szerintünk az államnak stimulálnia kell az ipart, hogy minél előbb felszerelje a szükséges tisztítóberendezéseket. Nyugaton a környezet károsításáért olyan mértékű büntetéseket szabnak ki, hogy annak kifizetését követően az érintett üzem nem biztos, hogy piacképes marad.

Az eddigi tapasztalatok alapján a civilszervezetek nemigen befolyásolhatták a törvényhozást. Ezért csakis a társulás, a civilszervezetek megerősödése, és egy közös, civil hálózat kiépítése lehet annak a módja, hogy hallassuk hangunkat, és közösen befolyásoljuk a társadalmi folyamatokat.

Merni és tudni kell megpályázni az EU-s forrásokat

Mgr. Molnár Verona a Háló Vajdasági Fejlesztési Alapítvány szakmai és projekt-koordinátora. Annak a módjáról kérdeztük, miként tudnak a civilszervezetek bekapcsolódni az integrációs folyamatokba.

– A civilszervezetek sok mindent szeretnének tenni az integrációs folyamat idején a polgárok felkészítése érdekében. A tárgyalásokra is szívesen kihatónánk, de nincs meg az ehhez szükséges, kellő mennyiségű információ, mivel a kormány a polgárokat nem tájékoztatja megfelelőképpen.

A Háló Alapítvány pályázati tanfolyamokat tart, vagyis igyekszünk a polgárokat megtanítani arra, miként pályázhatnak sikeresen. Eddig már hét alkalommal szerveztük tanfolyamot, és 150 projektíró képeztünk ki. Ígyek-

szünk támogatni és motiválni az embereket, hogy egyedül találják ki a témát, és részletesen dolgozzák ki a tervet. Nem tartom ugyanis szerencsés megoldásnak azt, ha mással íratjuk meg a projektumokat, mert ha megnyerjük a pályázatot, kérdés, miként tudjuk lebonyolítani más elképzelését. A projektum kivitelezése és lebonyolítása, az elszámolás nem egyszerű folyamat. Ha a pályázat kiírójának anyagi támogatását nem célszerűen használják, és a költségekkel nem tudnak elszámolni szabályszerűen, akkor akár a támogatás összegét is vissza kell fizetni. Mindezekre a kockázatokra idejében fel kell készíteni az embereket.

Egy öntudatos civil szeretne belelátni a dolgok mélyére, szeretne hatni a körülötte zajló folyamatokra. Szerintem ezen a téren is össze kell fogni. Támogatom a BOŠ indítványát, mert valakinek fel kell vállalnia a vezető szerepét, hogy össze tudja fogni a civilszervezeteket. Remélem, hogy a civilszervezetek komolyan viszonyulnak ehhez a lehetőséghez, mert különben egyszerűen kimaradunk az összes tárgyalási folyamatból. Jövőre beindulnak a 2014–2020-as időszakra vonatkozó IPA-pályázatok, és az emberek nem tudják majd megírni ezeket a pályázatokat. Elsősorban a földművesekre gondolok.

Már két éve mi irányítjuk a vajdasági agrár mikroregiónok képzési programját, a szakemberekkel felmértük az igényeket, és tíz különböző regionális programot indítottunk el. A gyümölcsészek, növénytermesztők, kertészek, állattenyésztők igényeihez szabtuk a képzéseket, amelyekkel igyekszünk felkészíteni földműveseinket a piacképes gazdálkodásra. Az idén már 2567-en vettek részt az általunk meghirdetett programokban. Tizenhét különböző modul, azaz képzési téma közül válogathattak

MGR. MOLNÁR VERONA

az érdekeltek. A cél az elméleti és gyakorlati tudásbázis kialakítása, mert csak azok tudják továbbfejleszteni a vállalkozásukat, akik ismerik az újításokat, és lesz bátorságuk belevágni a pályázásba meg a beruházásokba.

Többek között nálunk még az is gondot jelent, hogy nem léteznek fejlesztési programok, de jövőre a termelők már pályázhatnak az európai forrásokra. A fejlesztési programokban a támogatások felét úgy mond ajánlódékba kapják, ha bátorkodnak pályázni, és a

megírt pályázatokat meg is tudják valósítani. Ezért már most elő kell készíteni a jól megfontolt üzleti terveket. Ebben is segítségükre leszünk a pályázóknak, a napokban jelenik meg a szerb és magyar nyelven nyomtatott kiadvány, amely a megújuló energiával, tejfeldolgozással, sajt készítésével, gyógynövénytermesztéssel, savanyúságok elkészítésével, húsfeldolgozással, kézművességgel, falusi turizmussal kapcsolatos gyakorlati tanácsokkal látja majd el az érdekelteket. Az alternatív tevékenységek falvainkat kedvezőbb helyzetbe hozhatják. Hazánkban sajnos egyelőre nincs megszabva a törvénykeret ezen termékek legális forgalmazására vonatkozóan, vagyis jelenleg csak túrót lehet árusítani a piacon, míg a többi termék, így a térsajt, sajtok, vagy a savanyúság árusítása nincs szabályozva. A tökéletesen működő uniós szabályzatot mielőbb át kellene venni és alkalmazni. A Magyarországról átcsempészett étel forgalma évente 500 millió eurót tesz ki! Ezt a csempészetet kellene leállítani, mert ez a feketegazdaság a termelőink zsebéből Őti ki a kereseti lehetőséget, arról nem beszélve, hogy a megtermelt és eladott javak után adóznának a földműveseink.

Mindezt összegezve sok munka vár még a civilszervezetekre. Számos kérdéshez tudnánk hozzájárulni, ha meghallgatnák a véleményünket.

„Ha kell, közvetlenül az Európai Bizottsághoz fordulunk”

Sretenije Bašić, a bácspalánkai községhez tartozó Boróc (Obrovac) település Őrizzük Meg Vajdaságot Őkológiai Egyesület (Ekološko udruženje da sačuvamo Vojvodinu) képviselője szerint a civilszervezeteknek erkölcsi kötelességük a polgárokat képviselni, és azok érdekeit védeni.

– Sajnos azt kell mondanom, hogy kimerítettük a rendelkezésünkre álló törvényes kereteket azon törekvéseink során, hogy eljuttassuk véleményünket az illetékes tartományi vagy köztársasági szervekhez. Többször emlékeztettük őket, hogy az alkotmány és a törvények értelmében kötelesek tájékoztatni bennünket a EU-tárgyalások folyamatáról. A kérdéseinket, megjegyzéseinket meghatározott időn belül válasza kell, hogy méltassák. Ha figyelembe vennék a törekvéseinket, a panaszainkat és az igényeinket, azzal elnyernék a polgárok bizalmát is. Sajnos azonban Ők azt a benyomást keltik, hogy az államot nem igazán érdekli, hogy mit gondolnak róla a polgárai, és melyek az érdekeik. Hozzátenném, hogy az ügyesség és a bíróság sem végzi a dolgát! Ezért érezzük úgy, hogy az uniós csatlakozás segíthet rajtunk, mert rendezett államban, jogrendszerben jobban tudnánk érvényesíteni az érdekeinket. Nem csupán a politikai kampány idején kell ígérgetni EU-s életszínvonalat, hanem a tárgyalás folyamán kell kézzelfogható eredményeket felmutatni. Tőlünk mérvadó statisztikai adatokat várnak el – az eddig felmutatott eredmények sajnos nem szolgálják a javunkat.

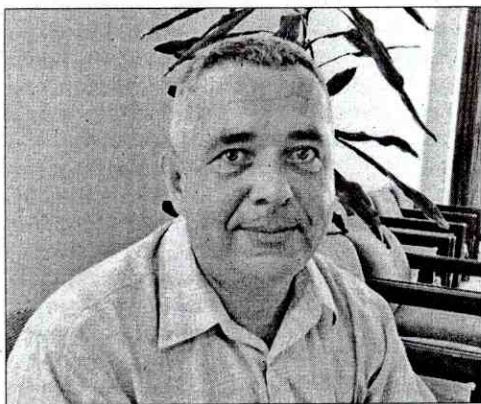

Horvátország csalódást okozott

Nem volt érett az EU-tagságra?

– Meglátása szerint milyen módon tudnák a civilszervezetek befolyásolni a tárgyalási folyamatokat?

– Úgy tűnik, hogy a civilszervezetek és az állami szervek jelenleg nem állnak egy oldalon, és nem ugyanazokat az érdekeket képviselik. A csatlakozás nemcsak azon múlik, hogy villámgyorsan módosítsuk és fogadjuk el a szükséges törvényeket, hanem inkább reális helyzetfelmérés alapján, az érdekeinknek megfelelően kell döntenünk minden egyes kérdésben. Nem látom jó megoldásnak a „mindenáron” véghezvitt

SRETENIJE BAŠIĆ

csatlakozást sem. Ha felkészületlenül lépünk be az unióba, megeshet, hogy szankciókkal is számolnunk kell majd. Ez nagyon sokba kerülhet a polgárnak, mint ahogy máris nagyon sokba kerül a jelenlegi áldatlan helyzet. Elsősorban a már meglévő törvények mellőzése, és a már meghozott szabályzatok megkerülésére gondolok. Ámítanak bennünket a korrupcióellenes harccal, hitegetnek bennünket, hogy érkeznek a beruházások, és hogy a befektetők szinte tolonganak hazánkban. Áltatnak bennünket, hogy védelmezik mezőgazdasági földjeinket, a területeinket. Mivel véleményünk szerint mindaddig nem számíthatunk komoly beruházásokra, míg nem rendezzük át az államot, ezért nem maradt más hátra, mint hogy közvetlenül kapcsolatba lépjünk az európai szervezetekkel.

– Milyen kérdések foglalkoztatják leginkább az önök civilszervezetét?

– A termőfölddel kapcsolatos kérdések aggasztanak bennünket. Az állam nem védelmezi és óvja még a saját tulajdonában lévő termőföldet sem. Az állami földek gondatlan kezelése váltotta ki a heves reakciónkat. Szeméttelakó telepeket hoztak létre termőföldeken, és szakszerűtlenül kezelik a kommunális hulladékot. Ha a szeméttelép folyamatosan ég és füstöl, annak is a lakosság sínyli meg a következményeit. Már felkerestünk minden illetékes szervet ez ügyben, többször feljelentést tettünk, de sajnos visszajelzést még nem kaptunk. A helyzet továbbra is rendezetlen, és attól tartunk, hogy az állami szervek sohasem foglalkoznak majd érdemlegesen a gondjainkkal. Ezért az Európai Bizottsághoz fordultunk panaszunkkal, és elmondhatom, hogy igen gyorsan válaszoltak a levelünkre. Az Európai Unió Szerbiai Állandó Képviselőtének is írtunk, és rendszeresen tájékoztatjuk a fejleményekről. Úgy érezzük, hogy polgári kötelezettségünk a nyilvánosságot és az Európai Bizottságot tájékoztatni a szabálytalanságokról és a törvényszegésekről.

BAGI BRASKÓ Márta

Nem értem, hogyan lehetett fölvenni Horvátországot – ezt a vélelmet Efraim Zurof, a jeruzsálemi Simon Wisenthal Központ igazgatója fogalmazta meg, de ezt a kérdést sokan mások is fölítették. Jött ugyanis a csalódás, mihelyt ezt az országot fölítették az Európai Unióba. E válságos napokban több más országgal kapcsolatban is fölvetődött, hogy az EU megbánta fölvetelüket, mert még nem értek meg a tagságra. A csalódás ilyen formájához azonban évek és a mostani gazdasági válság kellett. Horvátország viszont mindjárt a fölvetel után szembe került Brüsszellel. És ezzel előtérbe állította a problémát: az EU csak a fölvetel folyamatában tudja befolyásolni a tagjelölteket. Még akkor is ez a befolyás sokszor csak a jogalkotás összehangolására szorítkozik. Nem egyszer még azt sem vizsgálják, hogyan alkalmazzák az EU-val összehangolt jogszabályokat. A fölvetel után viszont sok minden belügynek bizonyul, amire az EU-nak nem lehet befolyása. Ezért Horvátország esetében nagyon is tanulságos Brüsszel számára. Hatása pedig az lehet, hogy ezután szigorítják a fölvetelt, vagyis a tanulságok következményeit a még fölvetelre váró országok – köztük Szerbia – érzik meg.

A csatlakozás hatása

Horvátország gazdaságilag nem volt föl-készülve az európai uniós tagságra – ezt nem külföldön, nem Brüsszel csalódásának hatására fogalmazták meg, hanem Slavko Linc horvát pénzügyminiszter mondta. Ő ugyan csak arra gondolt, hogy az országban késnek a szükséges reformok, hogy csökkenteni kell a költségvetési hiányt, fel kell gyorsítani a privatizációt, és versenyképessé kell tenni a gazdaságot. Európa számára azonban a lényeg az, hogy az amúgy is annyi nehézséggel és a mostani válság megannyi bajával küszködő unióba még egy olyan ország kerüljön, amelynek komoly gazdasági gondjai vannak. Így fölvetele nem a bővülés örömét, még kevésbé a helyzet könnyítésének érzését hozta meg, hanem azt tudatosította, hogy az EU újabb gondokat vett a nyakába.

Horvátország ugyanis azok közé az országok közé tartozik, amelyeket az átlagnál jobban megviselt a rendszerváltás, amihez persze hozzájárult az is, hogy területén évekig háborús állapotok uralkodtak. A tény viszont az, hogy mondjuk Lengyelország a rendszerváltás óta, vagyis 1990-től 2012-ig megkészszerzte nemzeti jövedelmét, Horvátország nemzeti jövedelme viszont ugyanebben az időszakban mindössze 7,9

MÉRNÖKI KAROK EGYÜTTMŰKÖDÉSE

Vízbarátság Szeged és Újvidék között

Az IPA Határon Átnyúló Együttműködési Program részeként Magyarország és Szerbia számos partnerkapcsolatot épített és épít. Közülük az egyik a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Kara és az Újvidéki Egyetem Technológiai Kara közötti együttműködés. Az intézmények – az Európai Unió anyagi támogatásával – közös kutatási projekttel „vízbarátságot” kötöttek.

A Cross-border network for knowledge transfer and innovative development in wastewater treatment című határon átnyúló projekt részeként a víz- és szennyvíztisztítás, valamint a környezetgazdálkodás területén dolgozik együtt a szegedi és az újvidéki egyetem – az elnyert támogatás 166 710 euró. A projekt lehetőséget nyújt arra, hogy a Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Karán folytatott szennyvíztisztítási kutatáshoz a meglévőknél korszerűbb gépeket és laboratóriumi berendezéseket szerezzenek be.

A szerb fél programvezetőjétől, **Sörös Zitától**, az Újvidéki Egyetem Technológiai Kara tanárától és a magyar fél vezetőjétől, **dr. Hodúr Ceciliától** tudjuk, hogy a határ menti pályázatok rendszerében ez már az ötödik, amelyet a Technológiai Kar elnyert. A Szegedi Tudományegyetem Mérnöki Karával mostani közös pályázatuk a kapcsolatépítést és az oktatást segíti. (Az uniós támogatású programban a szegedi félre eső költség önrészt a magyar állam biztosítja, míg az újvidéki partner maga teremti elő a szükséges forrást helyi cégektől, vállalkozásoktól.)

„A két intézmény évek óta együttműködik kisebb-nagyobb programokban – a közös munkának köszönhetően számos publikáció született –, jól ismerjük egymást, ennek köszönhetően könnyen indult és könnyedén működtethető ez a program is.